

DØDSFALD

HVAD DU
SKAL VIDE

INDHOLD

HVAD SKAL DER SKE VED DØDSFALD?	5
VED DØDSFALDET	7
HVEM ORDNER BEGRAVELSEN?	10
HØJTIDELIGHEDEN	13
TIDSPUNKTER FOR HØJTIDELIGHEDEN	21
VALG AF GRAVSTED	24
KONTAKT	32

HVAD SKAL DER SKE VED DØDSFALD?

Som i så mange af livets forhold har vi også ved dets afslutning brug for gode råd i forbindelse med beslutninger, der ofte rækker mange år frem. De fleste af os vil før eller siden komme til at stå over for de problemer, der opstår, når der sker et dødsfald i familien eller i vennekredsen.

Mange spørgsmål melder sig i sådan en situation omkring hvem, der ordner hvad, hvilke papirer skal udfyldes, valg af det rigtige gravsted, pris mv. Derfor er denne vejledning om bisættelser på Københavns Kommunes kirkegårde skrevet.

Egne forudbestemte ønsker

Det er en stor hjælp for de efterladte, hvis der efter den afdøde foreligger bestemmelser om, hvordan begravelsen/bisættelsen skal foregå. I grunden skylder vi hinanden at træffe bestemmelse om dette, så de efterladte ikke også ud over sorgen og savnet skal bekymre sig om, om de nu ordner tingene, som den afdøde ønskede det.

Den bedste og sikreste måde at sørge for dette er at nedskrive bestemmelserne i et testamente oprettet for notaren, det vil sige en dommerfuldmægtig i byretten, normalt i skifteretten. Det gøres i to eksemplarer, hvoraf det ene opbevares hos det offentlige, det andet et kendt sted hos en selv, en nær pårørende eller en god ven.

Det er dog tilstrækkeligt at nedskrive sine ønsker om begravelse/bisættelse, gravsted mv. på et papir, som lægges på et let tilgængeligt og forud aftalt sted.

Endelig kan man også mundtligt give udtryk for sine ønsker, men på den måde risikerer man, at der opstår tvivl om, hvad der egentlig skal ske.

Under alle omstændigheder har de efterladte pligt til at følge afdødes ønsker, og man bør undersøge, om der er skrevet et testamente. Hvis afdøde havde meldt sig som transplantationsdonor og/eller havde testamenteret sig til videnskabelig forskning, skal dette respekteres. Principielt skal afdødes ønsker følges, når blot de ikke strider mod gældende lov, men er i overensstemmelse med sædvanlig skik og brug.

Hvis afdøde ikke har givet udtryk for sine ønsker, skal den, der har påtaget sig at ordne begravelsen/bisættelsen forsøge at træffe bestemmelserne efter bedste overbevisning og vil med sin underskrift på dødsanmeldelsen bekræfte, at bestemmelserne "efter min bedste overbevisning ikke er i modstrid med afdødes ønsker". Men som sagt: Et papir i hånden er bedre end ti mundtlige udsagn.

VED DØDSFALDET

Dødsattest

Ved dødsfald skal der altid tilkaldes læge, da den afdøde ikke må transporteres bort, før lægen har givet tilladelse. Det vil normalt sige, når lægen har udstedt en dødsattest.

Når lægen registrerer dødsfaldet digitalt, vil begravelsesmyndigheden automatisk få besked. Begravelsesmyndigheden er sognepræsten i det sogn, hvor afdøde havde bopæl. I særlige tilfælde, eller hvis lægen ikke har indberettet dødsfaldet digitalt, skal den, der anmoder om begravelse eller ligbrænding, sørge for, at dødsattesten afleveres til begravelsesmyndighederne. Du kan finde adressen på *sogn.dk*.

Hvis afdøde er fundet død, det vil sige, uden at der har været andre til stede i boligen, eller der foreligger omstændigheder omkring dødsfaldet, som gør, at man ikke umiddelbart kan afgøre, om dødsårsagen har været naturlig, kan der ikke udstedes almindelig dødsattest. Lægen må i den situation indberette tilfældet til politiet. Herefter tager politiet og Styrelse for patientsikkerhed stilling til, om der skal foretages retslægeligt ligsyn. I København vil afdøde i disse tilfælde blive bragt til Retsmedicinsk Institut.

Hvis dødsfaldet finder sted uden for hjemmet, for eksempel på gaden eller i et transportmiddel, vil afdøde normalt blive ført til et hospital, som sørger for, at der udstedes en dødsattest.

De fleste dødsfald sker på et hospital, og da udstedes dødsattesten af en hospitalslæge. Med mindre afdøde på forhånd har givet tilladelse, kan hospitalet ikke foretage obduktion uden tilladelse fra de nærmeste. De nærmeste kan så vælge at modsætte sig obduktionen ved at sige nej til hospitalet inden seks timer efter at have modtaget hospitalets underretning.

Bemærk at en eventuel pacemaker skal fjernes inden ilægning i kiste. Det sker rutinemæssigt ved dødsfald på et hospital. Ved dødsfald i hjemmet eller på institution skal lægen notere på dødsattesten, at afdøde bærer pacemaker og i forbindelse med udstedelse af dødsattesten ringe til Kardiologisk Afdeling Y 21 på Bispebjerg Hospital. Den vagthavende vil da sørge for, at pacemakeren bliver fjernet fra afdøde. Indgrebet er ikke en obduktion.

Anmodning om begravelse eller ligbrænding

En afdød skal enten begraves eller brændes. Reglerne gælder for alle, uanset om afdøde var medlem af folkekirken og uanset afdødes trosretning.

Som pårørende til afdøde skal du udfylde en digital anmodning med NemID på www.borger.dk. På anmodningen skal du oplyse, om afdøde skal begraves eller brændes, og om en præst skal medvirke (kirkelig handling). Begravelsesmyndigheden modtager efterfølgende den digitale anmodning.

Det er begravelsesmyndigheden, der afgør om begravelsen kan gennemføres som ønsket på anmodningen. Hvis den kan det, fremsender begravelsesmyndigheden afgørelsen til din e-Boks og underretter Skifteretten om dødsfaldet.

Hvis særlige forhold gør, at en digital selvbetjening ikke kan anvendes, skal du som pårørende kontakte begravelsesmyndigheden.

HVEM ORDNER BEGRAVELSEN?

Almindeligvis vil man overlade det praktiske i forbindelse med begravelsen/bisættelsen til en bedemand, som man har tillid til vil ordne det fornødne på den bedste og rigtigste måde. Bedemanden har unægtelig ofte stor erfaring på dette område og har informationsmateriale til rådighed om de københavnske kirkegårdsforhold mv.

Imidlertid er der ikke spor i vejen for, at de pårørende eller den, der har påtaget sig at ordne begravelsen/bisættelsen, selv kan arrangere denne sag.

Begravelseshjælp

Ved dødsfald gives der hjælp til begravelsen/bisættelsen over sygesikringen. Begravelseshjælpen er afhængig af både den afdødes formue og efterlevende ægtefælles formue. Der skal ansøges om begravelseshjælp på et særligt skema, som kan udskrives fra www.borger.dk.

Det kan også rekvireres hos Borgerservicecentrene i Københavns Kommune. Skemaet og eventuel dokumentation indsendes til Københavns Borgerservice, Folkeregisteret, Nyropsgade 1, 1602 København V.

Papirgangen er i øvrigt således

Anmeldelse af dødsfaldet skal ske snarest muligt efter dødsfaldets indtræden til afdødes bopælssogn (kordegnekontoret), via www.borger.dk.

Kordegnekontoret underretter folkeregisteret, socialcentret samt skifteretten om dødsfaldet og sender dødsattest til Sundhedsdatastyrelsen.

Bestilling af begravelse eller bisættelse/kremering skal ske på Københavns Kirkegårdes ekspeditionskontor på Bispebjerg Kirkegård, Frederiksborgvej 125, 2400 København NV, telefon 33 66 91 00.

Der er ikke krav om, at der skal benyttes rustvogn ved transport af kister. Ethvert sømmeligt transportmiddel kan anvendes.

HØJTIDELIGHEDEN

Københavns Kirkegårde er et borgerligt begravelsesvæsen. Det betyder, at alle trossamfund er velkomne til at benytte vores kapelsale – såvel med gejstlig medvirken (præst) som uden. De pårørende behøver ikke at føle sig bundet af traditionelle begravelsesritualer, men har mulighed for selv at tilpasse højtideligheden efter deres eget ønske.

Alle ønsker i forbindelse med højtideligheden bestilles på Københavns Kirkegårdes ekspeditionskontor, telefon 33 66 91 00.

Kapelsale

Københavns Kirkegårde har kapelsale på flere kirkegårde. Uniformerede kapelbetjente hjælper folk til rette ved højtideligheden, og kapelsalene er særligt indrettet til begravelseshandlinger.

Musik

Til at ledsage højtideligheden kan vi tilbyde organist og sanger, som kan bestilles sammen med højtideligheden. Ved alle højtideligheder spilles både præludium og postludium efter organistens eget valg, hvis ikke de pårørende selv har ønsket bestemte musikstykker. Musikken varetages af veluddannede og erfarne sangere og organister, hvilket muliggør et alsidigt repertoire, der udfolder sig inden for en naturlig og højtidelig ramme. De pårørende kan således vælge musik, der spænder fra det traditionelle til det moderne.

Hvis de pårørende ønsker en orgelsolo, en korsolo eller et akkompagnement, er det inkluderet i prisen for organist og sanger. Ved helt ekstraordinære musikstykker aftales der en særlig pris på forhånd.

Borgerlige højtideligheder

En borgerlig højtidelighed er en højtidelighed, hvor de pårørende ikke ønsker medvirken af en præst, eller hvor afdøde har været udmeldt af folkekirken. Når der ikke er en præst til stede, kan det være et familiemedlem, en ven eller en kollega, der ønsker at sige noget. Hvis der ingen er, og familien har et ønske om, at der bliver sagt nogle mindeord, vil bedemanden som hovedregel være behjælpelig.

➤ **Bispebjerg Kirkegårds Søndre Kapel**

Kapelbygningen ligger inde på selve kirkegården for enden af Søndre Hovedallé til venstre for hovedindgangen til kirkegården.

Salen rummer:

- 48 siddepladser.
- Kørestolsvenlige adgangsforhold
- Teleslynge
- To syvarmede kandelabre
- Elektronisk orgel
- Musikanlæg til CD, telefon og tablet
- Elektronisk kors (hologram) er tændt, men kan slukkes efter ønske

Ifølge Brandtilsynet må der max. være 50 personer i salen.

➤ **Sundby Kirkegårds kapelsal**

Kapellet ligger på kirkegården ved Kastrupvej 51.

Salen rummer:

- 64 siddepladser. Der er mulighed for, at den nærmeste familie kan samles om kisten, idet siddepladser er placeret på begge sider af kisten.
- Kørestolsvenlige adgangsforhold
- Teleslynge
- Traditionelt pipeorgel
- Musikanlæg til CD, telefon og tablet

Ifølge Brandtilsynet må der max. være 150 personer i salen.

Foto: Jens Frederiksen

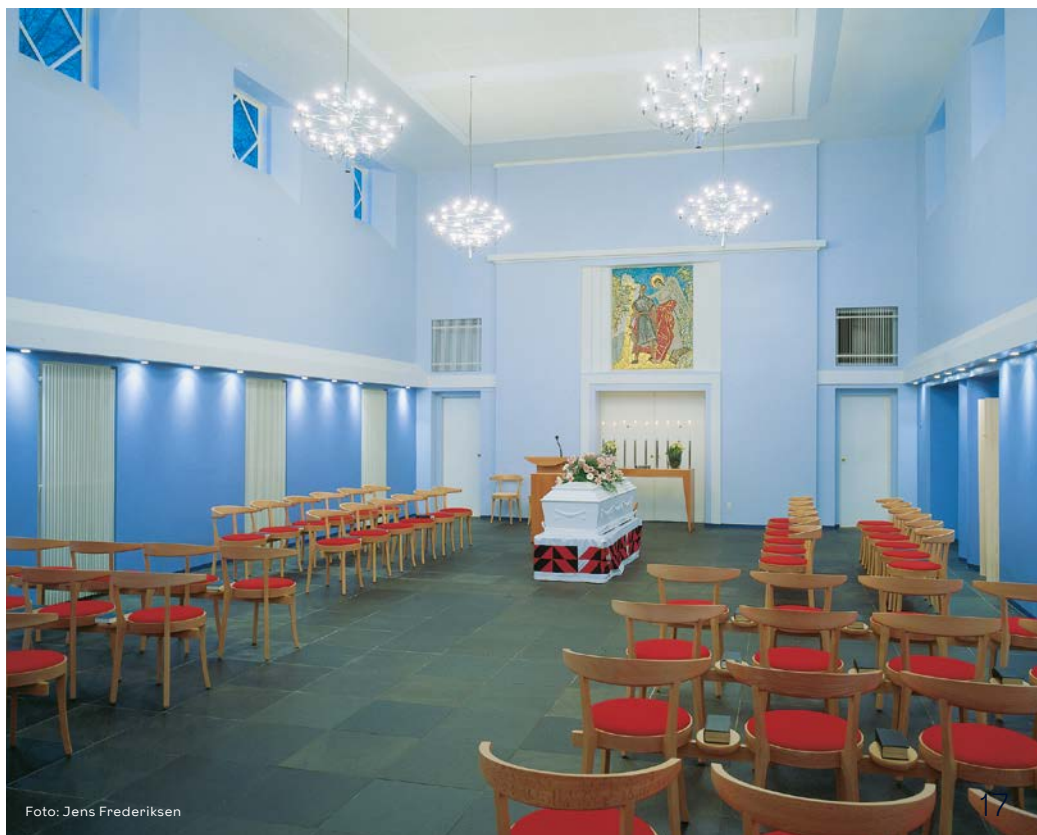

Foto: Jens Frederiksen

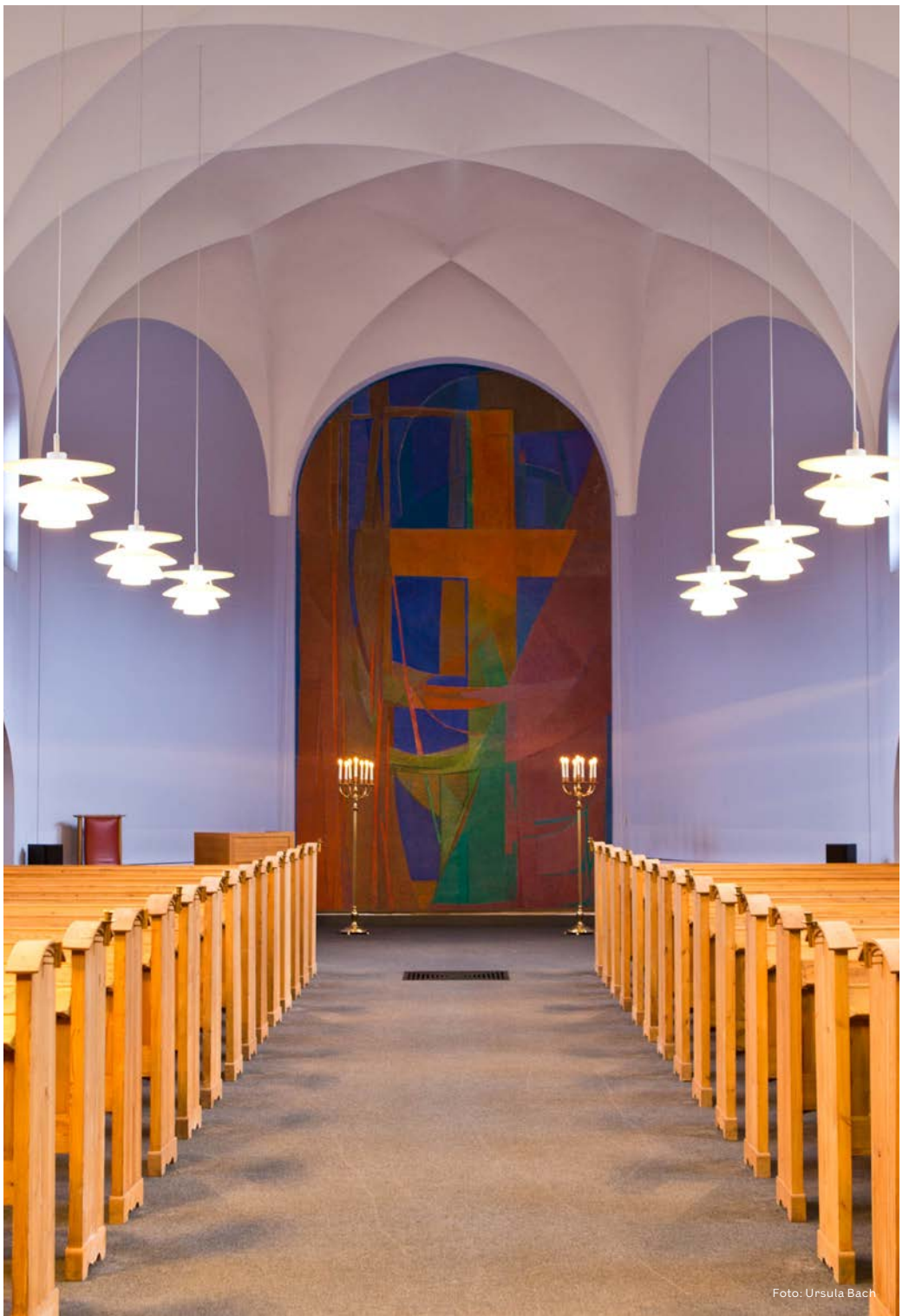

Foto: Ursula Bach

← **Vestre Kirkegårds Nordre Kapel, Store sal**

Nordre Kapel ligger inde på kirkegårdens nordlige del. Skilte på kirkegården viser vej fra indgangen ved Vestre Kirkegårds Allé.

Salen rummer:

- 225 siddepladser opstillet som traditionelle kirkerækker.
- Kørestolsvenlige adgangsforhold
- To syvarmede kandelabere
- Messingholdere på hver bænkerække til levende lys eller blomster
- Nyrestaureret I.P. Henriksen pipeorgel
- Musikanlæg til CD, telefon og tablet
- Korsmotiv, der kan tildækkes med gardin
- Klokkringning ved højtidelighed (kan fravælges)

Ifølge Brandtilsynet må der max. være 300 personer i salen.

For alle kapelsalene gælder, at de kan udsmykkes individuelt efter aftale.

Efter højtideligheden

Efter højtideligheden i en af Københavns Kirkegårdes kapelsale kan kapelbetjenten anbringe blomster på gravstedet eller særligt indrettede blomsterpladser efter familiens ønske. Denne service er uden beregning, hvis gravstedet eller blomsterpladsen er samme kirkegård som det kapel, højtideligheden afholdes i.

TIDSPUNKTER

Københavns Kirkegårde har bestemte tider for højtidelighederne i kapelsalene.

Højtideligheder fra Bispebjerg Kirkegårds Søndre Kapel og fra Sundby Kirkegårds Kapel kan afholdes:

Tirsdag-lørdag	Kl. 11.00 – 11.30
	Kl. 13.00 – 13.30
	Kl. 15.00 – 15.30
Søn- og helligdage	Ingen højtideligheder

Højtideligheder fra Vestre Kirkegårds Nordre Kapel kan afholdes:

Tirsdag-fredag	Kl. 13.00 – 14.00
Lørdag	Efter særlig aftale
Søn- og helligdage	Ingen højtideligheder

Der er desuden lukket for kapelhøjtideligheder 1. maj, Grundlovsdag, Juleaftensdag og Nytårsaftensdag.

Priser

Priser for højtideligheden kan ses på www.kk.dk/doedsfald

VALG AF GRAVSTED

Benyttelse af eksisterende gravsted

Hvis der allerede findes et gravsted, som ønskes benyttet, skal du gøre således: Den, som ordner begravelsen/urnenedsættelsen, skal udfylde og underskrive en formular, der på tro og love er en erklæring om retten til at disponere over gravstedet. Ring til os på tlf. 33 66 91 00, så sender vi den relevante blanket til dig.

Efter begravelsen/urnenedsættelsen vil du modtage et nyt gravstedsbrev, som dokumenterer brugsretten til gravstedet. Det nye gravstedsbrev annullerer alle tidligere gravstedsbreve. Gravstedet skal eventuelt fornyes det antal år, som er nødvendigt for, at fredningstiden kan overholdes. Fredningstiden er ti år for urner og 20 år for kister, dog 40 år for metalkister.

Hvis et eksisterende gravsted skal benyttes til kistebegravelse, er det ofte nødvendigt at fjerne monumentet midlertidigt. Dette arbejde bestilles hos en stenhugger af den, der ordner begravelsen. For at undgå at gravstedet kommer til at ligge til mispyrd, skal det efter cirka seks måneder anlægges på ny. Københavns Kirkegårde vil sende tilbud på retablering af gravstedet, men dette tilbud er det naturligvis ikke nødvendigt at afvente. Du kan altid aftale tid om et møde ved gravstedet for at se på istandsættelsen. Inden anlægget udføres, skal monumentet helst være genanbragt på graven, hvilket aftales med en stenhugger.

Erhvervelse af nyt gravsted

Hvis du ikke har et gravsted i forvejen, vil Københavns Kirkegårde gerne med personlig rådgivning hjælpe dig med valg af gravsted. Det er vigtigt at vælge rigtigt fra begyndelsen; I skal derfor ikke forhaste jer med beslutningen. Vi viser jer gerne forskellige muligheder. Husk at bestille tid hos os på tlf. 33 66 91 00, så en medarbejder er klar, når I kommer.

Vi tilbyder forskellige valgmuligheder, afhængig af om gravstedet skal bruges til en kiste eller en urne. Ved valget skal man først tænke på, om afdøde havde egne, forudbestemte ønsker om gravstedstype. Ellers skal valget træffes ud fra egne og familiens ønsker og behov.

Både hos vores medarbejdere og hos størstedelen af de københavnske bedemænd har du adgang til en mappe med en oversigt over de fleste gravstedstyper. Læs også om gravsteder under www.kk.dk/doedsfald.

Kistegravsteder

Der findes grundlæggende to typer kistegravsteder på de københavnske kirkegårde: de traditionelle kistegravsteder, der er individuelt afgrænsede, og hvor man inden for vide rammer selv kan bestemme, hvordan beplantning og gravsten skal være, og så de såkaldte kistefællesgrave, hvor gravstedet er placeret i et fælles, græsbelagt anlæg.

Du kan læse meget mere om de forskellige slags kistegravsteder og retningslinjerne for dem på www.kk.dk/doedsfald.

Foto: Lars Gundersen

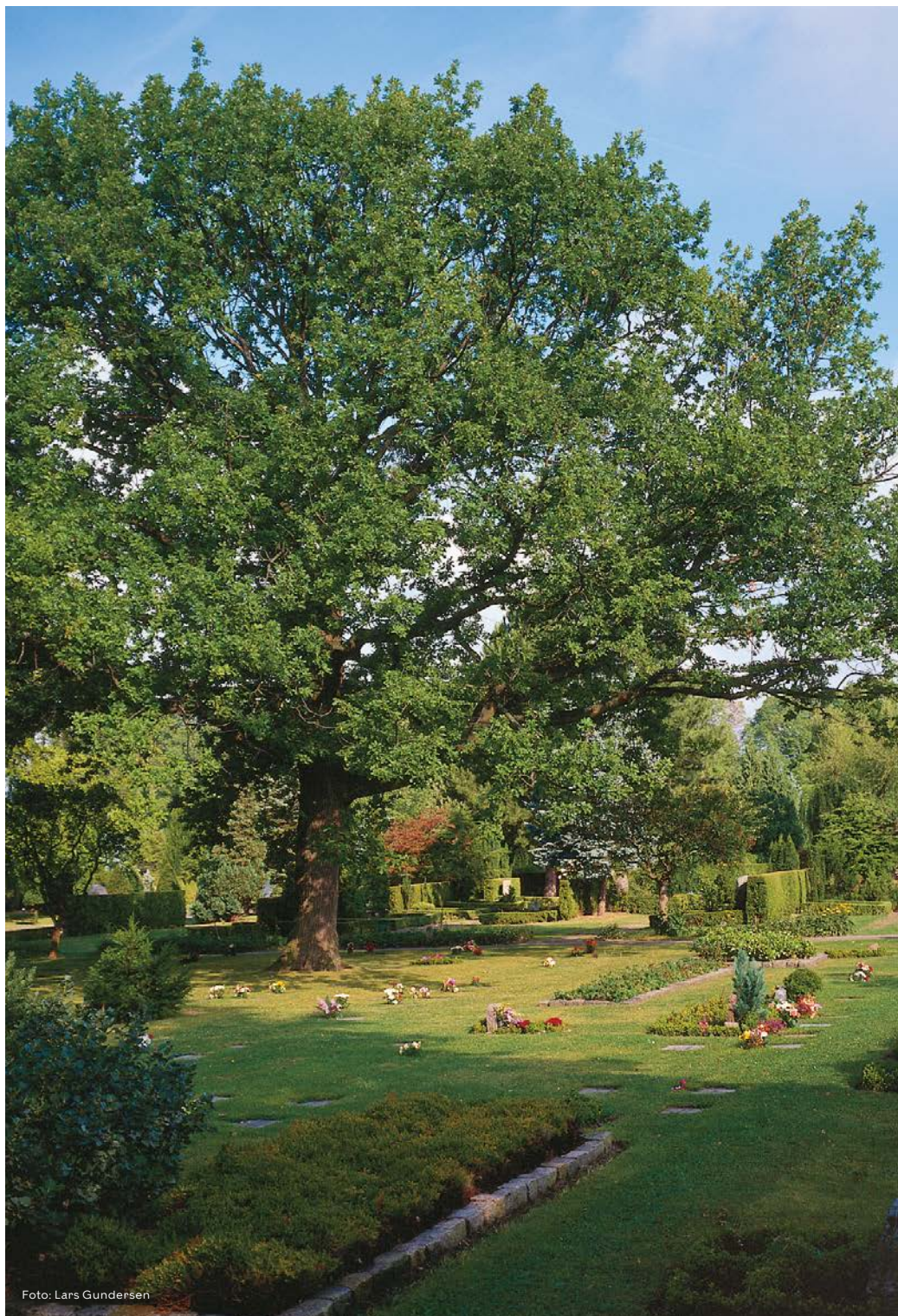

Foto: Lars Gundersen

↖ Askefællesgrav

→ Kiste- og urnefællesgrave
er gravsteder placeret i et
fælles, græsbelagt anlæg.

← Kistegrav

Urnegravsteder

Traditionelle urnegrave er også individuelt afgrænsede gravsteder, hvor man inden for vide rammer selv kan træffe bestemmelse angående beplantning og gravsten. Urnefællesgravsteder (kendt) er gravsteder i et fælles, græsbelagt anlæg med plads til i alt to urner i hvert gravsted. ↗

Urnere kan også anbringes i såkaldte askefællesgrave (ukendt). Asken nedsættes i et smukt, fælles anlæg, men modsat på urnefællesgravene markeres stedet for nedsættelsen ikke, og man kan ikke være til stede ved nedsættelsen.

Endelig kan urner også hensættes i et kolumbarium (en urnehal), hvor urnerne står i åbne urnepladser. Der er kolumbarium på Bispebjerg og Sundby Kirkegård. På Bispebjerg Kirkegård er der også en urnemur, hvor urnen anbringes i muren med en marmorplade foran. ↘

Du kan læse meget mere om de forskellige slags urnegravsteder og retningslinjerne for dem på www.kk.dk/doedsfald.

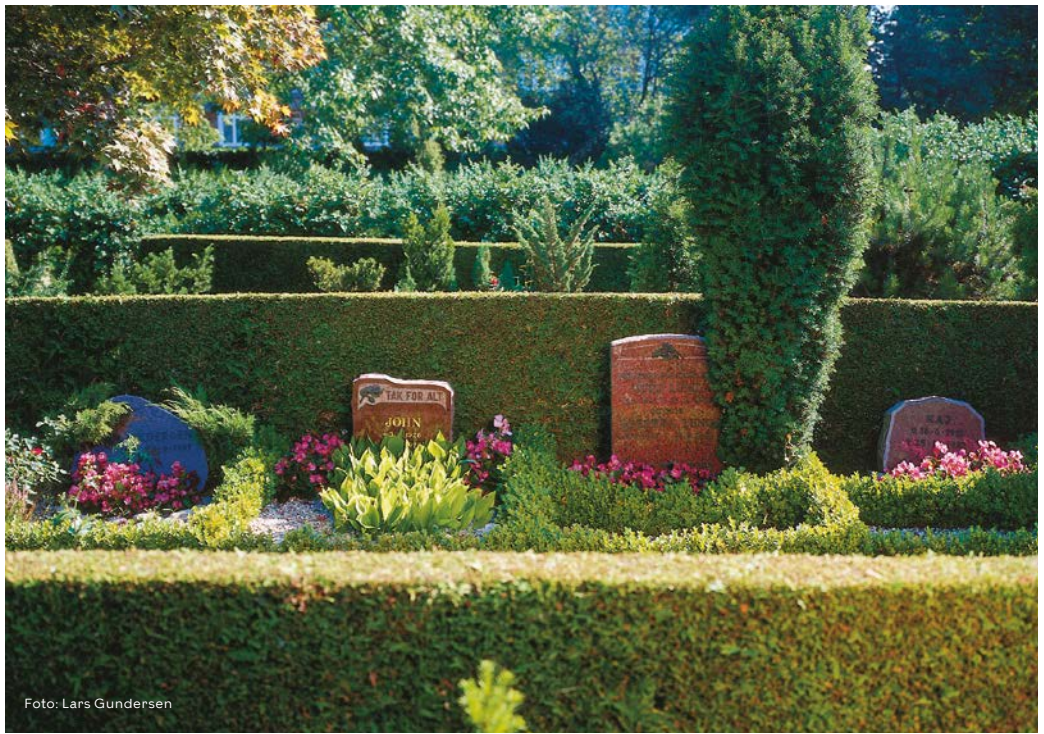

Foto: Lars Gundersen

Foto: Lars Gundersen

Priser

Priser for de forskellige slags gravsteder kan ses på www.kk.dk/doedsfald.

Inden du vælger

Forinden valg af gravsted er det en god idé at sætte sig ind i, hvad man må og ikke må på den pågældende afdeling af kirkegården. Yderligere information kan du se på Københavns Kirkegårdes hjemmeside, hvor der under hver enkelt kirkegård findes en detaljeret beskrivelse af de enkelte gravstedstyper på kirkegården, inklusiv reglerne for vedligeholdelse, beplantning mv.

Anlæg af gravstedet

Når der er gået nogle måneder efter jordfæstelsen, sender kirkegården to tilbud på anlæg af gravstedet. Ønsker du ændringer, kan du enten ringe, skrive eller aftale et møde ved gravstedet.

Gravstedsydelse

Københavns Kirkegårde kan passe dit gravsted mod betaling. Pasningen kan bestå i f.eks. renholdelse, vedligeholdelse af beplantningen, udplantning af årstidens blomster samt granudsmykning til jul. Læs nærmere på www.kk.dk/kirkegaarde eller i pjecen "Anlæg og pasning af dit gravsted", der fås på kirkegårdskontorerne.

KONTAKT

Al henvendelse vedrørende dødsfald - inklusive bestilling af kapel:

Københavns Kirkegårds ekspeditionskontor

Frederiksborgvej 125
2400 København NV

Telefon 33 66 91 00

Telefax 35 82 10 29

E-mail bisp@tmf.kk.dk

*Bispebjerg og Vestre Kirkegårds
kontorer er åbne for personlig
henvendelse hverdage kl. 9-14. På de
øvrige kirkegårde kan du kun træffe
vores medarbejdere efter aftale.*

Ved køb af gravsted

Hvis du skal købe gravsted,
skal du forinden ringe til
ekspeditionskontoret på telefon
33 66 91 00.

www.kk.dk/kirkegaarde

Kirkegårdenes adresser og telefonnumre

Assistens Kirkegård

Kapelvej 2
2200 København N
Telefon 33 66 91 00

Bispebjerg Kirkegård

Frederiksborgvej 125
2400 København NV
Telefon 33 66 91 00

Brønshøj Kirkegård

Brønshøj Kirkevej 6B
2700 Brønshøj
Telefon 33 66 91 00

Sundby Kirkegård

Kastrupvej 51
2300 København S
Telefon 33 66 91 00

Vestre Kirkegård

Vestre Kirkegårds Allé 15
2450 København SV
Telefon 33 66 91 00